

Βρυξέλλες, 27 Φεβρουαρίου 2023
(OR. en)

6698/23

Διοργανικός φάκελος:
2022/0345(COD)

ENV 160
SAN 96
COMPET 132
CONSOM 52
AGRI 80
CODEC 238

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	14223/22 + ADD 1 - COM(2022) 541 final + Annexes 1 to 8
Θέμα:	Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (αναδιατύπωση) - Συζήτηση προσανατολισμού

Η Προεδρία, προκειμένου να κατευθύνει τη συζήτηση γύρω από την ανωτέρω νομοθετική πρόταση κατά την προσεχή σύνοδο του Συμβουλίου Περιβάλλοντος στις 16 Μαρτίου 2023, εκπόνησε ενημερωτικό σημείωμα και ερωτήματα, ως έχουν στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος.

Καλείται η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων να λάβει υπόψη το ενημερωτικό έγγραφο και τα ερωτήματα και να τα διαβιβάσει στο Συμβούλιο ενόψει της προαναφερόμενης συζήτησης προσανατολισμού.

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (αναδιατύπωση)

– Ενημερωτικό έγγραφο της Προεδρίας με ερωτήματα προς τους υπουργούς –

Ιστορικό

Η ποιότητα των υδάτων των ευρωπαϊκών ποταμών, λιμνών και θαλασσών είναι ζωτικής σημασίας για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία. Χωρίς καθαρό νερό δεν μπορούμε να έχουμε ασφαλές πόσιμο νερό. Το καθαρό νερό είναι επίσης σημαντικό για οικονομικές δραστηριότητες όπως η βιομηχανική παραγωγή, οι μεταφορές, ο τουρισμός και η αλιεία.

Τα αστικά λύματα είναι μία από τις βασικές πηγές ρύπανσης των υδάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά την αξιολόγηση της οδηγίας για τα αστικά λύματα εντοπίστηκαν τρεις κύριες δέσμες ζητημάτων: η εναπομένουσα ρύπανση από αστικές πηγές, η ατελής ευθυγράμμιση με τις νέες φιλοδοξίες της κοινωνίας και με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και το ανεπαρκές ή ανομοιογενές επίπεδο διακυβέρνησης. Όσον αφορά τη ρύπανση από αστικά λύματα, η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι μικρότερες πόλεις, οι μη συγκεντρωτικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας, τα παρωχημένα πρότυπα της ισχύουσας οδηγίας για τις θρεπτικές ουσίες και η ρύπανση που προκαλείται από έντονες βροχοπτώσεις αποτελούν βασικές εναπομένουσες οδούς για την είσοδο αστικών ρύπων στο περιβάλλον. Οι μικρορύποι επίσης αναδεικνύονται ως νέα πηγή ανησυχίας.

Η αξιολόγηση ανέλυσε επίσης τις δυνατότητες του τομέα των λυμάτων για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, ώστε να συμβάλλει στις πολιτικές της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια, καθώς και για καλύτερη διαχείριση της ιλύος και την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων για καλύτερη ευθυγράμμιση με το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία.

Πρόοδος των εργασιών στο Συμβούλιο

Στις 26 Οκτωβρίου 2022, η Επιτροπή ενέκρινε την πρότασή της για αναθεώρηση της οδηγίας σχετικά με την επεξεργασία των αστικών λυμάτων. Η Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της και τη συνοδευτική εκτίμηση επιπτώσεων στην Ομάδα «Περιβάλλον» στις 4 Νοεμβρίου 2022.

Μέχρι στιγμής, έχουν πραγματοποιηθεί πέντε συνεδριάσεις της Ομάδας «Περιβάλλον». Τον Ιανουάριο, υπό τη σουηδική Προεδρία, άρχισε η πρώτη ανάγνωση της πρότασης, δίνοντας στα κράτη μέλη την ευκαιρία να συζητήσουν τα άρθρα 1 έως 21 (εκτός από τα άρθρα 12 και 19). Οι συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας επέτρεψαν ορισμένες διευκρινίσεις σχετικά με την οδηγία, καθώς και μια πρώτη ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τα άρθρα αυτά. Οι συζητήσεις στο πλαίσιο της Ομάδας ήταν θετικές και εποικοδομητικές. Σε γενικό επίπεδο, τα κράτη μέλη υποστηρίζουν την πρόταση. Ταυτόχρονα, από τις αρχικές αυτές συζητήσεις προέκυψαν βαθύτερα ζητήματα σχετικά με μια σειρά προκλήσεων.

Θέματα συζήτησης

Για την παροχή καθοδήγησης σχετικά με τις μελλοντικές εργασίες της Ομάδας, η Προεδρία προτείνει στο Συμβούλιο Περιβάλλοντος να εξετάσει στις 16 Μαρτίου τα ακόλουθα θέματα.

Γενικό επίπεδο φιλοδοξίας για την αντιμετώπιση της εναπομένουσας ρύπανσης

Για την αντιμετώπιση της εναπομένουσας ρύπανσης από αστικά λύματα, η Επιτροπή προτείνει να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας ώστε να συμπεριλάβει μικρότερους οικισμούς¹. Αυτό θα απαιτήσει την ύπαρξη πλήρως συνδεδεμένων αποχετευτικών δικτύων έως το 2030, συμπεριλαμβανομένης της δευτεροβάθμιας επεξεργασίας, αλλά με δυνατότητες εξαιρέσεων.

Οι σταθμοί επεξεργασίας αστικών λυμάτων εξακολουθούν επίσης να αποτελούν σημαντική οδό απόρριψης θρεπτικών ουσιών που οδηγεί στον ευτροφισμό των υδατικών συστημάτων στην Ένωση. Για τον περαιτέρω περιορισμό της απόρριψης θρεπτικών ουσιών, η πρόταση προβλέπει διευρυμένες υποχρεώσεις για την αφαίρεση του αζώτου και του φωσφόρου μέσω της λεγόμενης τριτοβάθμιας επεξεργασίας. Οι απαιτήσεις θα τεθούν σε εφαρμογή το αργότερο το 2040 και θα προβλέπονται ενδιάμεσοι στόχοι.

Οι μικρορύποι, για παράδειγμα τα κατάλοιπα φαρμάκων, είναι πλέον γνωστό ότι αποτελούν ένα εντεινόμενο πρόβλημα στα υδατικά συστήματα. Ως εκ τούτου, η πρόταση περιλαμβάνει νέες απαιτήσεις για ένα πρόσθετο στάδιο επεξεργασίας, δηλαδή την τεταρτοβάθμια επεξεργασία που θα καλύπτει ευρύ φάσμα ρύπων. Οι απαιτήσεις αυτές προτείνεται να εκπληρωθούν έως το 2040 με ενδιάμεσους στόχους.

¹ Μικρότεροι οικισμοί με ι.π. (ισοδύναμο πληθυσμό) 1000 και άνω αντί των 2000 ι.π.

Τα κράτη μέλη δήλωσαν ότι θα είναι δύσκολο να τηρηθούν οι προτεινόμενες προθεσμίες και απαιτήσεις λόγω του χρόνου που απαιτείται για τον προγραμματισμό των επενδύσεων σε υποδομές. Εκφράστηκε επίσης η επιθυμία να προβλεφθεί ευελιξία για την προσαρμογή στις εθνικές και τοπικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων αιτημάτων για ευθυγράμμιση των χρονοδιαγραμμάτων με τους κύκλους σχεδιασμού σε άλλες οδηγίες που σχετίζονται με τα ύδατα. Ορισμένα κράτη μέλη εξέφρασαν επίσης την ανησυχία ότι τα επιπλέον περιβαλλοντικά οφέλη από τις αυστηρότερες υποχρεώσεις για την τριτοβάθμια και την τεταρτοβάθμια επεξεργασία ενδέχεται να μην αντισταθμίζουν πάντα το κόστος της επεξεργασίας.

Χρηματοδότηση της επεξεργασίας μικρορύπων

Η χρηματοδότηση για την τεταρτοβάθμια επεξεργασία μικρορύπων προτείνεται να εξασφαλιστεί με τη θέσπιση υποχρεωτικών «συστημάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού» για τις εταιρείες που διαθέτουν φαρμακευτικά και καλλυντικά προϊόντα στην αγορά της ΕΕ. Παρότι στην πρόταση ορίζονται οι πλέον βασικές αρχές, η υλοποίηση στην πράξη του συστήματος διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού επαφίεται στα κράτη μέλη σε εθνικό επίπεδο. Η πρόταση αναφέρει επίσης ότι η διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού πρέπει να καλύπτει το πλήρες κόστος (δηλαδή όσον αφορά την τεταρτοβάθμια επεξεργασία, την παρακολούθηση και τη συλλογή στατιστικών στοιχείων σχετικά με το τι διατίθεται στην αγορά).

Αν και υπάρχει γενικά θετική στάση έναντι της εφαρμογής της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», τα κράτη μέλη ζητούν διευκρινίσεις σχετικά με το πώς θα μπορούσε να λειτουργήσει στην πράξη ένα σύστημα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού, δεδομένου ότι πρόκειται για κάτι νέο στον τομέα των αστικών λυμάτων. Εκφράστηκαν ανάμεικτες απόψεις σχετικά με το κατά πόσον αυτή είναι η καταλληλότερη στρατηγική χρηματοδότησης και το αν θα πρέπει να προτιμηθεί η υλοποίηση σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο.

Συμβολή στην ενεργειακή ουδετερότητα

Η πρόταση θέτει έναν στόχο ενεργειακής ουδετερότητας για τον τομέα των αστικών λυμάτων, ο οποίος πρέπει να επιτευχθεί σε κάθε κράτος μέλος έως το 2040, με ενδιάμεσους στόχους. Βασικός στόχος είναι η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, ιδίως βιοαέριο και άλλα μέσα. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, οι ενεργειακοί έλεγχοι σε όλες τις μεσαίου έως μεγάλου μεγέθους εγκαταστάσεις² θα συμπεριληφθούν σταδιακά στις απαιτήσεις και θα επιβληθούν. Τα κράτη μέλη θα διασφαλίσουν περαιτέρω ότι η συνολική ετήσια παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στις εν λόγω εγκαταστάσεις ισούται με τη συνολική ενεργειακή τους κατανάλωση. Ο στόχος αυτός θα πρέπει να εφαρμοστεί σε εθνικό επίπεδο έως το 2040 με ενδιάμεσους στόχους.

² Από 10 000 ι.π. και άνω (ευθυγράμμιση με τις βέλτιστες πρακτικές σε ορισμένα κράτη μέλη).

Οι συζητήσεις στην Ομάδα ήταν γενικά θετικές όσον αφορά τη διάταξη για την ενεργειακή απόδοση. Είναι κατανοητά τα οφέλη των προτεινόμενων ενεργειακών ελέγχων, αν και τα χρονοδιαγράμματα αποτελούν πρόκληση για τα κράτη μέλη. Υπάρχουν ορισμένες ανησυχίες ότι οι προτεινόμενοι στόχοι ενεργειακής ουδετερότητας ενδέχεται να είναι δύσκολο να συνδυαστούν με τις νέες απαιτήσεις για την αφαίρεση του αζώτου και την τεταρτοβάθμια επεξεργασία λόγω της κατανάλωσης ενέργειας που απαιτείται για την εν λόγω επεξεργασία. Επίσης, υπάρχουν ορισμένες αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον η επίτευξη ενεργειακής ουδετερότητας θα πρέπει να περιοριστεί στον τομέα των αστικών λυμάτων ή να υλοποιηθεί στο πλαίσιο ενός ευρύτερου ολοκληρωμένου συστήματος παραγωγής.

Ερωτήματα προς τους υπουργούς

Προκειμένου να καθοδηγήσουν τις περαιτέρω εργασίες της Ομάδας «Περιβάλλον», οι υπουργοί καλούνται να ανταλλάξουν απόψεις σχετικά με τα ακόλουθα ερωτήματα:

- 1. Ποιο θεωρείτε κατάλληλο επίπεδο φιλοδοξίας με βάση την πρόταση για την αντιμετώπιση των επαναπομενουσών πηγών αστικής ρύπανσης;*
- 2. Θεωρείτε ότι είναι σκόπιμο να συμπεριληφθεί ένα σύστημα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού και να συμπεριληφθούν στόχοι ενεργειακής ουδετερότητας στην οδηγία για τα αστικά λύματα;*